Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Mayıs-Haziran-Temmuz-Ağustos Cilt: 10 Sayı:2
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / May-June-July-August Volume: 10 Issue: 2
2023
www.joimar.com

İSTANBUL İLİ FUTBOL ANTRENÖRLERİNİN LİDERLİK STİLLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

LEADERSHIP STYLES OF FOOTBALL TRAINERS IN ISTANBUL A RESEARCH TO DETERMINE

Serdar BATUN

e-mail: serdarbatun@gmail.com

İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

ÖZET

Bu çalışma, TÜFAD İstanbul Şubesine bağlı, futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarını belirleyip ortaya koyabilme adına yapılmıştır. Araştırmaya TÜFAD İstanbul Şubesine üye, 218 erkek, 2 kadın olmak üzere toplam 220 futbol antrenörü katılmıştır. Araştırmada antrenörlerin liderlik tarzlarını belirlemek için 1980 yılında Chelledurai ve Saleh tarafından geliştirilen Sporda Liderlik Ölçeği kullanılmıştır. Antrenörlerin liderlik tarzlarını belirlemeye yönelik bu ölçek 5 boyut (EÖ-13, DD-9, OD-5 SD-8, OG- 5) ve toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Çalışmada antrenörlerin yaş, medeni durum, eğitim durumu, antrenörlük kademesi, futbolculuk ve antrenörlük deneyimlerinin, sporda liderlik ölçeği boyutlarına verdikleri cevaplarda anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (One Way Anova) yöntemini kullanılmıştır. Çalışma sonucunda araştırmaya katılan futbol antrenörlerinin daha çok Vizyoner liderlik ve Otantik liderlik tarzlarına sahip olduklarını söyleyebiliriz.

Keywords: Liderlik, futbol, antrenörlük

JEL KODU: L83

ABSTRACT

This study was carried out in order to determine and reveal the leadership styles of individuals who are football coaches affiliated with TÜFAD Istanbul Branch. A total of 220 football coaches, 218 men and 2 women, who are members of TÜFAD Istanbul Branch, participated in the research. In the research, Leadership in Sport Scale developed by Chelledurai and Saleh in 1980 was used to determine the leadership styles of coaches. This scale, which aims to determine the leadership styles of coaches, consists of 5 dimensions (EÖ-13, DD-9, OD-5 SD-8, OD-5) and a total of 40 questions. In the study, one-way analysis of variance (One Way Anova) method was used to determine whether there are significant differences in the responses of the coaches to the dimensions of age, marital status, education level, coaching level, football and coaching experiences, and the leadership scale in sports. As a result of the study, we can say that the football coaches participating in the research mostly have Visionary leadership and Authentic leadership styles.

Anahtar Kelimeler: Leadership, football, coaching

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Futbol, günümüzde en ilgi çeken ve etkileyici spor branşlarından biridir ve bunun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Futbolun geniş kitleleri etkileme konusunda başarılı olmasının temel sebeplerinden biri, büyük bir heyecan ve rekabet içeren bir spor olmasıdır. Sahadaki hızlı paslar, yetenekli futbolcuların sergilediği akrobatik hareketler ve heyecan verici goller, izleyicileri büyülemektedir. Futbolun popülerliğinin bir diğer önemli nedeni, endüstriyel açıdan dünyanın en büyük sektörlerinden biri olması ve maddi kazançlar sağlamasıdır. Profesyonel futbol kulüpleri, uluslararası turnuvalar ve ligler, büyük bir ekonomik güce sahiptir. Yüksek televizyon izlenme oranları, sponsorluk anlaşmaları, reklam gelirleri ve bilet satışları, futbolu ciddi bir para akışına dönüştürmektedir. Bu da futbolculara yüksek maaşlar, kulüplere büyük gelirler ve ülkelere ekonomik kalkınma fırsatları sunmaktadır (İnal, 2006).

İnsanlar, toplum içinde bir arada yaşayan ve sosyal özelliklere sahip varlıklardır. Bu nedenle, insanlık tarihindeki her dönemde, başarılı olmalarına yardımcı olacak kişilere ve liderlere olan ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir (Eren, 2006). Bu ihtiyaçla birlikte, liderlik niteliklerine sahip bireyler çevrelerinde diğer insanları etkilemiş ve toplumu başarıyla belirli hedeflere yönlendirmiştir. Bununla birlikte, liderlik kavramı geçmişten bugüne kadar birçok araştırmacı ve davranış bilimci tarafından incelenmiştir, çünkü neredeyse herkesin bir grup insanı yönetme arzusu vardır ve liderlik insanlar için çekici bir kavramdır (Şişman, 2002).

Antrenörler, eğitimli veya yetenekli amatör veya profesyonel sporcularla çalışarak belirli bir hedefe ilerlemek için birlikte çalışırlar. Sporcular, hedeflerine ulaşmak için büyük bir çaba sarf ederken, antrenörler onlara yol gösteren ve eğitim veren bir lider konumundadır. Antrenörler, sporcuların yeteneklerini geliştirmek, performanslarını artırmak ve potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için çeşitli eğitim ve yönlendirme stratejileri kullanırlar (Şahin, 2004).

Antrenörlerin liderlik davranışlarının, sporcuların davranış ve performansları üzerinde olumlu bir etkisi olduğuna inanılmaktadır. Antrenörlerin liderlik özellikleri, sporculara doğru yönlendirmelerde bulunarak ve yeteneklerine uygun görevler vererek takımın başarıya ulaşmasını sağlayabileceği düşünülmektedir (Başer, 1996).

Antrenörlerin farklı liderlik özelliklerine sahip olması, sporcuların performansını çeşitli şekillerde etkileyebilir. Bu nedenle, çalışmada Tüfad İstanbul Şubesi'ne üye antrenörlere yönelik bir anket yapılarak liderlik tarzları araştırılmıştır. Bu noktadan hareket ile Antrenörlerin liderlik becerilerini geliştirmek ve sporcuları yönlendirmek için sağlam bir temel oluşturmak, sporun ilerlemesi ve başarının artması için kritik bir adımdır.

Liderlik

Liderlik konusuyla ilgili birçok akademik çalışma yapılmış ve liderlik kavramıyla ilgili birçok tanım ortaya konulmuştur. Günümüzde liderlik araştırmalarının, psikoloji, sosyoloji, işletme ve diğer alanların katkılarıyla devam ettiği gözlemlenmektedir. Oxford İngilizce sözlüğüne göre, "lider" kelimesi köken olarak 1300'lere kadar uzanan bir geçmişe sahiptir, ancak "liderlik" kavramının 19. yüzyılın başlarında ortaya çıktığı belirtilir. "Liderlik" kelimesi, Latinceden türetilmiştir ve "lead" fiil kökünden gelir. Bu fiil kökü, yönlendirme, rehberlik, yol gösterme, öncülük etme ve kılavuzluk gibi anlamlara gelir. "Lider" ise bu kökten türetilen bir kelime olup rehber, öncü, başkan ve lider gibi anlamları ifade eder (Gümüş, 2021).

Liderlik, bir grup üyelerinin ortak hedeflerini ve vizyonunu belirleyerek, grup içinde bir birlik ve sinerji oluşturmayı sağlar. İyi bir lider, grup üyelerini motive eder ve onlara güven verir. Liderlik, liderin güçlü liderlik özelliklerinin yanı sıra insanları anlama, empati yapma ve etkileme becerisini gerektirir.

Sonuç olarak, insanlar toplumsal niteliklere sahip varlıklardır ve gruplar halinde yaşarlar. Grupların yönetimi ve hedeflere ulaşma süreci liderlik ve yöneticilik rollerini içerir. Bir lider, grup üyelerini belirli amaçlar etrafında bir araya getirir ve bu amaçları gerçekleştirmek için harekete geçirir. Bu liderlik yeteneği, insanların potansiyellerini ortaya çıkararak ve işbirliği yaparak daha büyük başarılara ulaşmalarına yardımcı olur (Eren, 2009).

Sporda Liderlik

Liderlik, başkalarına ilham verme, rehberlik etme ve onları etkilemeyle ilgilidir. Bir lider, insanları motive etmek ve yönlendirmek için sınırları zorlamalıdır. Etkin bir liderlik anlayışı, geleneklerin oluşturulması ve sürdürülmesini gerektirir. Bu gelenekler, takım üyelerinin ortak değerler, normlar ve çalışma prensipleri etrafında birleşmelerini sağlar. Etkili liderler, özellikle takım sporlarıyla ilişkili olarak takım kültürü oluşturma konusunda başarıya

ulaşırlar. Takım kültürü, sporcuların, antrenörlerin, yardımcıların ve organizasyona katkıda bulunan herkesin bir araya gelerek oluşturduğu bir atmosferdir. Bu kültür, takım üyelerinin birbirlerine destek olma, işbirliği yapma ve ortak hedeflere ulaşma amacıyla birlikte çalışma yeteneğini içerir.

Etkin bir lider, takım kültürünü geliştirmek için çeşitli stratejiler ve beceriler kullanır. İlk olarak, lider, takım üyelerini bir araya getirir ve ortak değerlerin belirlenmesine katkıda bulunurlar. Bu değerler, takımın temel prensipleri olan dürüstlük, özveri, saygı ve çalışma disiplini gibi unsurları içerebilir (Konter, 1996).

Spor alanında yapılan liderlik araştırmaları genellikle takım yönetimiyle ilgili olarak antrenörler, takım kaptanları ve sporcular üzerine odaklanırken, kulüpler ve spor kuruluşları açısından ise yöneticilerin rolünü vurgular. Spor faaliyetlerinin özgün yapısı, belirli kurallarla düzenlenen bir yapı, pozisyona bağlı ilişkiler ve somut başarı kayıtları, spor takımlarını diğer kuruluşlardan ayıran belirleyici faktörlerdir (İkizler, 2000).

Sporda Liderlik Yaklaşımları

Spor liderliği yaklaşımları, bu alanda çalışanların görüşlerine ve metodolojik tercihlerine bağlı olarak genellikle özellikler temelli yaklaşım, davranışsal yaklaşım ve durumsal yaklaşım olmak üzere üç ana kategoride araştırılmıştır.

Özellikler Yaklaşımı

Başarılı antrenörlük niteliklerinin belirlenmesi için kişilik özellikleri kuramı kullanılmış ve çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmiştir. Örneğin, bazı çalışmalarda antrenörlerin katı veya zorlayıcı olmaları, otoriter veya taraftar yaklaşımlarını benimsemeleri, duygusal olarak olgun olmaları, fikirlerinde bağımsız olmaları ve gerçekçi yönelimlere sahip olmaları gibi nitelikler üzerinde durulmuştur. Ancak, antrenörlük profilini kesinleştiren ve genel kabul gören çalışmalar sınırlıdır (Konter, 1996).

Davranışsal Yaklaşım

Davranışsal yaklaşım spor faaliyetlerinde kullanıldığında, lider antrenörlerden beklenen tutumlar hakkında sorular yöneltildiğinde, sporcuların başarılarını artırmak için toplumsal destek ve ödüllendirmenin önemli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, bir takımda yer alan sporcuların farklı kişilik özellikleri ve beklentilere sahip olmaları nedeniyle, antrenörlerinin tutumları çeşitli şekillerde algılanabilir. Bazı sporcular daha yoğun antrenman yapmak ve özel ilgi görmek isteyebilirken, diğerleri kendilerine gösterilen ilgiden rahatsızlık duyabilirler. Bu durum, performanslarını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir (Gürbüz, 1992).

Durumsallık Yaklaşımı

Bireyler, duruma göre ilişki odaklı veya görev odaklı bir tarza sahip olabilirler. Özellikle genç sporcular, üst düzey başarı, kişisel gelişim ve büyüme ile ilişkili olduğu için ilişki odaklı bir antrenöre ihtiyaç duyarlar. Geleneksel spor antrenmanları genellikle otoriter davranışı ön plana çıkarır. Ancak, iddia edilenin aksine bu yaklaşım, sporcu olgunlaşmasını engelleyebilir. Ayrıca farklı spor branşlarında, teknik direktörlerin ve antrenörlerin liderlik uygulamaları hızlı düşünme ve eyleme geçmeyi gerektirir. Bu tür durumlarda demokratik tarzın benimsenmesi oldukça zor olabilir. Birçok karar hızlı bir şekilde alınmalı ve sorumluluklar yerine getirilmelidir (Konter, 1996).

Sporda Liderlik Tipleri

Spor liderliğiyle ilgili yapılan araştırmalar, antrenörlerin davranış özelliklerine dayalı olarak demokratik, otoriter, katılımcı ve serbest bırakıcı olmak üzere farklı gruplara ayrıldığını göstermektedir (Martens, 1987).

Sporda Demokratik Lider

Bir takım içinde, sporcuların kararlara katılımı, antrenörün dışında gerçekleşen bir sosyal süreçtir. Bu sürecin, olumlu ve olumsuz yönleri bulunmakla birlikte, olumlu yönlerin daha ağırlıklı olduğu söylenebilir. Sporcuların kararlara dahil olması, kararları benimseme ve sahiplenme anlamına gelir. Bu da kararların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlar. Ayrıca, kararların antrenör dışındaki diğer kişiler tarafından alınması, alternatif kararların çoğalma olasılığını artırır ve en doğru kararın verilmesine katkıda bulunur. Ancak, takım içi süreçlerin düzgün işlemediği durumlarda, sporcuların kararlara katılımı gereksiz zaman kaybına neden olabilir. Özellikle takımda sorunların yoğun olduğu, çatışmaların arttığı dönemlerde, bu karar verme şeklinin uygulanması pek mümkün görünmez (Tiryaki, 2000).

Sporda Otokratik Lider

Antrenörler, kararların tamamını veren kişilerdir ve sporcuların tek sorumluluğu, antrenörlerinin talimatlarını yerine getirmektir. Bu tür antrenörlerin görevi, sahip oldukları bilgi, birikim ve deneyimi sporculara aktarmaktır. Sporcuların görevi ise antrenörlerinin direktiflerini dinlemek, anlamak ve uygulamaktır. Yeni ve deneyimsiz antrenörler genellikle bu yaklaşımı benimserler çünkü daha önce çalıştıkları veya gözlemledikleri antrenörlerin benzer bir yaklaşım sergilediğini fark etmişlerdir. Antrenörlerin çoğunluğunun bu yaklaşımı tercih etmesinin sebeplerinden biri, kendi yetersizliklerini ve bilgisizliklerini gizlemek istemeleridir. Bu yaklaşım, etkili gibi görünse de sporcular üzerinde baskı oluşturduğu için sporcu ve başarı hedefleri açısından uygun değildir (Cengiz, 2004).

Sporda Katılımcı ve Serbest Bırakıcı Lider

Bir grup lideri olarak tam serbesti sağlayan liderler, güçlerini ve yetkilerini mümkün olduğunca az kullanarak gerçek bir özgürlük ortamı yaratmayı amaçlayan kişilerdir. Bu liderler, grup üyelerini kendi potansiyellerine bırakır ve mevcut kaynaklarla hedef belirleme, planlama ve programlama konularında özgürlük sunarlar (Eren, 1991).

Bu liderlik yaklaşımının önemli bir dezavantajı, takım içinde anarşinin yayılması ve her bireyin kendi amaçlarına hatta araçlarına odaklanma özgürlüğüdür. Bu durum, grup başarısının önemli ölçüde azalmasına ve bireysel başarının öne çıkmasına neden olabilir. Ayrıca, işbirliğinden kaçınan ve takım kaynaklarını kişisel çıkarları için kullanan bireylerin ortaya çıkması ve hatta takımın bölünme ve parçalanma eğiliminin artması, tam serbestiyi destekleyen liderlik yaklaşımının önemli dezavantajlarını oluşturur (Dinçer ve Fidan, 1996).

MATERYAL METOD

Bu çalışma, İstanbul'da futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarını belirlemeyi ve çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmayı hedefleyen bir tarama modeline dayanan betimsel bir araştırmadır. Araştırmaya TÜFAD İstanbul şubesine üye olan futbol antrenörleri katılmıştır. Araştırmanın evrenini İstanbul ili oluştururken, Örneklemini ise bu ilde TÜFAD İstanbul şubesine bağlı olan futbol antrenörleri oluşturmaktadır.

Çalışmada çeşitli lisanlara sahip toplam 218 erkek, 2 kadın olmak üzere toplam 220 antrenör gönüllü olarak katılım sağlamıştır.

Araştırmada antrenörlerin liderlik tarzlarının belirlenmesi için sporda liderlik ölçeğinin antrenörün kendi davranışını algılaması formu kullanılmıştır ve kullanılan sporda liderlik ölçeği (Leadership for Sport Scale - LSS) 1980 yılında Chelladurai ve Saleh tarafından geliştirilmiştir (Chelledurai & Saleh, 1980). Anket formunda antrenörlerin liderlik özellikleri belirlemeye yönelik beş boyuttan (Antrenman ve Eğitim Boyutu, Demokratik Davranış Boyutu, Otokratik Davranış Boyutu, Sosyal Destek Boyutu, Olumlu Geri Bildirim Boyutu) oluşan 40 adet soru bulunmaktadır. Ölçek 5'li likert şeklinde hazırlanmıştır. Ölçekteki

seçeneklerin sayısal değerleri 5'ten l'e doğru Kesinlikle Katılıyorum", "Katılıyorum", "Kararsızım", "Katılmıyorum" ve "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde belirlenmiştir.

Ölçek lider davranışlarını betimleyen 5 alt ölçekten oluşmaktadır.

1. Eğitim ve Öğretim -EÖ- (Training and instruction): 13 madde

2. Demokratik Davranış -DD- (Democratic Behavior): 9 madde

3. Otoriter Davranış -OD- (Autoractic Behavior): 5 madde

4. Sosyal Destek -SD- (Social Support): 8 madde

5. Pozitif Geribildirim -PG- (Positive Feedback): 5 madde

Sporda liderlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması Tiryaki ve Toros-Kazak, (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları antrenman ve eğitim boyutu için 0.77, demokratik davranış boyutu için 0.80, otokratik davranış boyutu için 0.20, sosyal destek boyutu için 0.64 ve olumlu geribildirim boyutu için 0.65 olarak bulunmuştur. Ayrıca Köksal (2008), Cengiz (2012) ve Toros (2010) çalışmalarında ölçeğin Türkçe uyarlamasını kullanmışlardır. Dolayısıyla birçok çalışmada kullanılan sporda liderlik ölçeğinin çalışmamız için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmacı tarafından Kişisel Bilgiler Formu hazırlanmış olup, araştırmaya katılan antrenörlerin özelliklerini içermektedir.

Kişisel bilgiler formunda Yaş, Cinsiyet, Medeni durum, Eğitim durumu, Futbol oynama durumu, Oynan kategori, Lisansı hangi kurumdan alındığı, Sahip olunan lisans türü, Çalışma süresi ve Şampiyonluk sayısı bilgileri yer almaktadır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Antrenörlerin Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdelik Dağılımlar

Değişken	Kategori	f	%
Cinsiyet	Kadın	2	0,9
	Erkek	218	99,1
Yaş grubu	20-30 yaş	39	17,7
	31-40 yaş	63	28,6
	41-50 yaş	72	32,7
	51 yaş ve üstü	46	20,9
Medeni durum	Evli	156	70,9
	Bekar	64	29,1
Eğitim durumu	İlköğretim	9	4,1
	Lise	64	29,1
	Ön lisans	16	7,3
	Lisans	108	49,1
	Lisansüstü	23	10,5
Antrenörlük öncesi futbol oynama durumu	Evet	220	100,0

Futbol oynadığı dönemde oynadığı kategori	Amatör	165	75,0
	Profesyonel	55	25,0
Antrenörlük lisansını aldığı kurum	TFF Kursu	182	82,7
	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu	38	17,3
Antrenörlük lisans türü	UEFA Pro	6	2,7
	UEFA A	19	8,6
	UEFA B	23	10,5
	TFF C	163	74,1
	TFF B Kaleci	9	4,1
Antrenörlükteki çalışma süresi	1-5 yıl	102	46,4
	6-10 yıl	46	20,9
	11-15 yıl	33	15,0
	16 yıl ve üstü	39	17,7
Antrenörlük hayatında yaşadığı şampiyonluk sayısı	Şampiyonluk yaşamadım	67	30,5
	1-3 Kez	92	41,8
	4-7 kez	35	15,9
	8-10 kez	14	6,4
	11 kez ve üzeri	12	5,5

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılanların %0,9'unun kadın, %99,1'inin erkek antrenörlerden oluştuğu, %17,7'sinin 20-30 yaş, %28,6'sının 31-40 yaş, %32,7'sinin 41-50 yaş, %20,9'unun 51 yaş ve üstünde olduğu, %70,9'unun evli, %29,1'inin bekar olduğu, %4,1'inin ilköğretim mezunu, %29,1'inin lise mezunu, %7,3'ünün ön lisans mezunu, %49,1'inin lisans mezunu, %10,5'inin lisansüstü eğitim mezunu olduğu, katılımcıların tamamının antrenörlük öncesi dönemde futbol oynadığı, %75'inin amatör olarak, %25'inin ise profesyonel olarak futbol oynadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan antrenörlerin %82,7'inin antrenörlük lisansını TFF kursundan aldığı, %17,3'ünün ise Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu mezuniyeti ile aldığı görülmektedir. Antrenörlerin lisans türleri incelendiğinde, %2,7'sinin UEFA pro, %8,6'sının UEFA A, %10,5'inin UEFA B, %74,1'inin TFF C, %4,1'inin TFF B Kaleci lisansına sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan antrenörlerin %46,4'ü 1-5 yıldır, %20,9'u 6-10 yıldır, %15'i 11-15 yıldır, %17,7'sinin 16 yıl ve üstü süredir antrenörlük yaptığı, antrenörlük hayatında %30,5'inin hiç şampiyonluk yaşamadığı, %41,8'inin 4-7 kez, %15,9'unun 4-7 kez, %6,4'ünün 8-10 kez, %5,5'inin 11 kez ve üzeri şampiyonluk yaşadığı görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Alt boyut	N	Puan aralığı	X	SS
Eğitim ve öğretim	220	1-5	4,47	0,40
Demokratik davranış	220	1-5	3,75	0,76
Otoriter davranış	220	1-5	3,14	1,00

Sosyal destek	220	1-5	4,10	0,63
Pozitif geri bildirim	220	1-5	4,28	0,56

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin sporda liderlik ölçeğine ilişkin eğitim ve öğretim, ile pozitif geri bildirim düzeylerinin yüksek olduğu, demokratik davranış ile sosyal destek düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu, otoriter davranış düzeylerinin ise orta seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Yaş grubu	N	X	SS	F	p
Eğitim ve öğretim	20-30 yaş	39	4,49	0,37	,297	,827
	31-40 yaş	63	4,50	0,38		
	41-50 yaş	72	4,44	0,38		
	51 yaş ve üstü	46	4,45	0,48		
Demokratik davranış	20-30 yaş	39	3,98	0,63	1,837	,141
	31-40 yaş	63	3,78	0,76		
	41-50 yaş	72	3,65	0,76		
	51 yaş ve üstü	46	3,68	0,83		
Otoriter davranış	20-30 yaş	39	3,14	1,06	,045	,987
	31-40 yaş	63	3,12	1,15		
	41-50 yaş	72	3,13	0,82		
	51 yaş ve üstü	46	3,19	1,03		
Sosyal destek	20-30 yaş	39	4,06	0,67	1,364	,255
	31-40 yaş	63	4,24	0,52		
	41-50 yaş	72	4,06	0,64		
	51 yaş ve üstü	46	4,02	0,70		
Pozitif geri bildirim	20-30 yaş	39	4,28	0,44	,189	,904
	31-40 yaş	63	4,31	0,65		
	41-50 yaş	72	4,24	0,56		
	51 yaş ve üstü	46	4,27	0,54		

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin yaş gruplarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Medeni Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Medeni durum	N	X	SS	t	p
Eğitim ve öğretim	Evli	156	4,47	0,39	,223	,823
	Bekar	64	4,46	0,42		
Demokratik davranış	Evli	156	3,72	0,78	-,945	,346
	Bekar	64	3,83	0,71		
Otoriter davranış	Evli	156	3,18	0,98	,718	,473
	Bekar	64	3,07	1,05		
Sosyal destek	Evli	156	4,13	0,60	1,151	,251
	Bekar	64	4,03	0,69		
Pozitif geri bildirim	Evli	156	4,30	0,57	,873	,384
	Bekar	64	4,23	0,54		

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin medeni durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan Independent Samples T-Test analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Eğitim Durumlarına Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Eğitim durumu	N	X	SS	F	p	Gruplararası fark
Eğitim ve öğretim	İlköğretim	9	4,37	0,68	1,058	,378	-
	Lise	64	4,48	0,37			
	Ön lisans	16	4,39	0,44			
	Lisans	108	4,45	0,40			
	Lisansüstü	23	4,61	0,27			
Demokratik davranış	İlköğretim	9	3,86	0,70	,563	,690	-
	Lise	64	3,81	0,76			
	Ön lisans	16	3,51	0,76			
	Lisans	108	3,74	0,77			
	Lisansüstü	23	3,77	0,75			
Otoriter davranış	İlköğretim	9	3,56	0,81	1,690	,153	-
	Lise	64	3,29	0,91			
	Ön lisans	16	3,01	0,80			
	Lisans	108	3,00	1,05			
	Lisansüstü	23	3,37	1,12			
Sosyal destek	İlköğretim	9	4,10	0,79	2,572	,039	2>3, 3<5

	Lise	64	4,20	0,52			
	Ön lisans	16	3,72	0,68			
	Lisans	108	4,06	0,68			
	Lisansüstü	23	4,30	0,42			
Pozitif geri bildirim	İlköğretim	9	4,33	0,54	,847	,497	-
	Lise	64	4,23	0,58			
	Ön lisans	16	4,24	0,41			
	Lisans	108	4,26	0,56			
	Lisansüstü	23	4,47	0,58			

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin eğitim durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>0,05), sosyal destek düzeylerinin ise eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı (p<0,05) görülmektedir. Eğitim durumlarına göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre lise mezunu ve lisansüstü mezunu olan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin ön lisans mezunu olan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu (p<0,05) görülmektedir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Futbol Oynadığı Dönemdeki Kategorisine Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Kategori	N	X	SS	t	p
Eğitim ve öğretim	Amatör	165	4,43	0,42	-2,492	,013
	Profesyonel	55	4,58	0,31		
Demokratik davranış	Amatör	165	3,73	0,76	-,850	,396
	Profesyonel	55	3,83	0,75		
Otoriter davranış	Amatör	165	3,12	1,01	-,722	,471
	Profesyonel	55	3,23	0,97		
Sosyal destek	Amatör	165	4,06	0,64	-1,727	,086
	Profesyonel	55	4,23	0,59		
Pozitif geri bildirim	Amatör	165	4,26	0,56	-,724	,470
	Profesyonel	55	4,32	0,57		

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin futbol oynadığı dönemdeki kategorilerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan Independent Samples T-Test analizi sonuçlarına göre antrenörlerin demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin futbol oynadığı dönemdeki kategorilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>0,05), eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin ise futbol oynadığı dönemdeki kategorilerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı (p<0,05) görülmektedir. Futbol oynadığı dönemde profesyonel olarak futbol oynamış olan antrenörlerin eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin amatör olarak futbol oynamış olan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu (p<0,05) görülmektedir.

Tablo 7. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Antrenörlük Lisansı Aldığı Kuruma Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Kurum	N	X	SS	t	p
Eğitim ve öğretim	TFF Kursu	182	4,47	0,41	-,156	,876
	BESYO	38	4,48	0,35		
Demokratik davranış	TFF Kursu	182	3,77	0,76	,990	,323
	BESYO	38	3,64	0,75		
Otoriter davranış	TFF Kursu	182	3,16	1,02	,408	,684
	BESYO	38	3,08	0,92		
Sosyal destek	TFF Kursu	182	4,10	0,65	-,091	,928
	BESYO	38	4,11	0,50		
Pozitif geri bildirim	TFF Kursu	182	4,27	0,57	-,286	,775
	BESYO	38	4,30	0,49		

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük lisansını aldıkları kurumlara göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan Independent Samples T-Test analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük lisansını aldıkları kurumlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir (p>0,05).

Tablo 8. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Antrenörlük Lisans Türüne Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Lisans türü	N	X	SS	F	p	Gruplar arası fark
Eğitim ve öğretim	UEFA Pro	6	4,42	0,34	1,516	,199	-
	UEFA A	19	4,67	0,35			
	UEFA B	23	4,51	0,34			
	TFF C	163	4,44	0,41			
	TFF B Kaleci	9	4,50	0,43			
Demokratik davranış	UEFA Pro	6	3,13	0,77	1,584	,180	-
	UEFA A	19	3,56	0,85			
	UEFA B	23	3,90	0,78			
	TFF C	163	3,78	0,75			
	TFF B Kaleci	9	3,74	0,59			
Otoriter davranış	UEFA Pro	6	3,37	0,92	,964	,428	-
	UEFA A	19	3,07	0,76			
	UEFA B	23	3,46	1,03			
	TFF C	163	3,12	1,02			
	TFF B Kaleci	9	2,80	1,14			
Sosyal destek	UEFA Pro	6	4,35	0,32	2,643	,035	1>5, 2>5, 3>5, 4>5
	UEFA A	19	4,22	0,57			

	UEFA B	23	4,18	0,59			
	TFF C	163	4,10	0,63			
	TFF B Kaleci	9	3,50	0,75			
Pozitif geri bildirim	UEFA Pro	6	4,20	0,68	1,100	,358	-
	UEFA A	19	4,33	0,61			
	UEFA B	23	4,50	0,48			
	TFF C	163	4,25	0,56			
	TFF B Kaleci	9	4,22	0,48			

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük lisans türlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük lisans türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), sosyal destek düzeylerinin ise antrenörlük lisans türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Antrenörlük lisans türlerine göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre UEFA Pro, UEFA A, UEFA B ve TFF C lisansına sahip olan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin TFF B Kaleci lisansına sahip olan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

Tablo 9. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Antrenörlükteki Çalışma Süresi Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Çalışma süresi	N	X	SS	F	p	Gruplar arası fark
Eğitim ve öğretim	1-5 yıl	102	4,42	0,40	1,543	,204	-
	6-10 yıl	46	4,47	0,44			
	11-15 yıl	33	4,50	0,35			
	16 yıl ve üstü	39	4,57	0,36			
Demokratik davranış	1-5 yıl	102	3,77	0,75	1,103	,349	-
	6-10 yıl	46	3,87	0,65			
	11-15 yıl	33	3,56	0,88			
	16 yıl ve üstü	39	3,73	0,77			
Otoriter davranış	1-5 yıl	102	3,02	0,94	1,597	,191	-
	6-10 yıl	46	3,23	1,10			
	11-15 yıl	33	3,08	0,92			
	16 yıl ve üstü	39	3,41	1,08			
Sosyal destek	1-5 yıl	102	4,07	0,63	2,831	,039	3<4
	6-10 yıl	46	4,08	0,66			
	11-15 yıl	33	3,95	0,74			
	16 yıl ve üstü	39	4,35	0,40			
Pozitif geri bildirim	1-5 yıl	102	4,22	0,58	1,249	,293	-
	6-10 yıl	46	4,38	0,51			
	11-15 yıl	33	4,21	0,61			

16 yıl ve üstü	39	4,35	0,52

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlükteki çalışma süresine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlükteki çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı (p>0,05), sosyal destek düzeylerinin ise antrenörlükteki çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı (p<0,05) görülmektedir. Antrenörlük çalışma sürelerine göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre 16 yıl ve üstü süredir antrenörlük yapan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin 11-15 yıldır antrenörlük yapan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu (p<0,05) görülmektedir

Tablo 10. Araştırmaya Katılan Sporda Liderlik Ölçeği Puanlarının Antrenörlük Hayatında Yaşadığı Şampiyonluk Sayısına Göre Karşılaştırılması

Alt boyut	Şampiyonluk sayısı	N	X	SS	F	p	Gruplar arası fark
Eğitim ve öğretim	Yok	67	4,38	0,40	2,659	,034	1<3, 1<4, 3>5, 4>5
	1-3 Kez	92	4,48	0,43			
	4-7 kez	35	4,58	0,28			
	8-10 kez	14	4,64	0,35			
	11 kez ve üzeri	12	4,32	0,40			
Demokratik davranış	Yok	67	3,71	0,81	,957	,432	-
	1-3 Kez	92	3,82	0,72			
	4-7 kez	35	3,65	0,89			
	8-10 kez	14	3,93	0,60			
	11 kez ve üzeri	12	3,48	0,45			
Otoriter davranış	Yok	67	3,13	0,96	,979	,420	-
	1-3 Kez	92	3,05	1,03			
	4-7 kez	35	3,44	1,03			
	8-10 kez	14	3,16	0,93			
	11 kez ve üzeri	12	3,10	0,98			
Sosyal destek	Yok	67	4,09	0,64	1,019	,399	-
	1-3 Kez	92	4,04	0,70			
	4-7 kez	35	4,25	0,47			
	8-10 kez	14	4,27	0,43			
	11 kez ve üzeri	12	4,02	0,51			
Pozitif geri bildirim	Yok	67	4,20	0,63	,590	,670	-
	1-3 Kez	92	4,28	0,57			
	4-7 kez	35	4,35	0,44			
	8-10 kez	14	4,37	0,50			
	11 kez ve üzeri	12	4,30	0,46			

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük hayatlarındaki şampiyonluk sayısına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin ise antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre eğitim ve öğretim davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre antrenörlük hayatında 4-7 kez ve 8-10 kez şampiyonluk yaşayan antrenörlerin eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin hiç şampiyonluk yaşamayan veya 11 kez ve üzeri şampiyonluk yaşayan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin yaş gruplarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 4 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin medeni durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan Independent Samples T-Test analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin medeni durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

Tablo 5 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin eğitim durumlarına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), sosyal destek düzeylerinin ise eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Eğitim durumlarına göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre lise mezunu ve lisansüstü mezunu olan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin ön lisans mezunu olan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Güven (2016), Iğdır, Ağrı, Erzurum illerinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi adlı çalışmasında, antrenörlerin eğitim düzeyine göre, SLÖ antrenman ve eğitim alt boyutunun farklılaştığı ancak diğer alt boyutlarda anlamlı olarak farklılığın gözlenmediğini ifade etmiştir. Başka bir çalışmada ise Çeyiz (2007), yaptığı çalışmada ilköğretim, lise, meslek yüksekokulu mezunu olan antrenörleri incelemiştir. Yoğunluk lise mezunu olan antrenörlerdedir. SLÖ Sosyal alt boyutu dışında sonuçlar, çalışmayı destekler nitelikte, antrenörlerin eğitim durumları ile liderlik tarzları arasında anlamlı bir ilişkisi bulunamamıştır. ($p>0.05$).

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük lisansını aldıkları kurumlara göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan Independent Samples T-Test analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük lisansını aldıkları kurumlara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Çeyiz, (2007) yılında yaptığı çalışmada farklı sonuçlar elde etmiştir. Bu çalışmada, Çalışmaya

katılan antrenörler belgelerini federasyon kurslarından ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarından almış olup, federasyon kursları üzerine %96,1'lik bir yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Antrenörlerin antrenörlük lisansını aldıkları kurumlara göre farklılaşma olduğu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarından almış olanların daha otokratik, federasyon kurslarından alanların ise, durumsal liderlik tarzına sahip olduklarını ifade etmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük lisans türlerine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük lisans türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), sosyal destek düzeylerinin ise antrenörlük lisans türlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Antrenörlük lisans türlerine göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre UEFA Pro, UEFA A, UEFA B ve TFF C lisansına sahip olan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin TFF B Kaleci lisansına sahip olan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Güven (2016), Iğdır, Ağrı, Erzurum illerinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarını belirlenmesi adlı çalışmasında ise, aynı ölçeğin otokratik davranış alt boyutunda, UEFA B Lisansına sahip antrenörle ile TFF C Lisansına sahip antrenörler arasında bir farklılaşma olduğunu ifade ederken, SLÖ nün diğer boyutlarında herhangi bir farklılaşma olmadığını belirtmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlükteki çalışma süresine göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otoriter davranış ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlükteki çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), sosyal destek düzeylerinin ise antrenörlükteki çalışma sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Antrenörlük çalışma sürelerine göre sosyal destek davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre 16 yıl ve üstü süredir antrenörlük yapan antrenörlerin sosyal destek davranış düzeylerinin 11-15 yıldır antrenörlük yapan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Güven (2016), Iğdır, Ağrı, Erzurum illerinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarını belirlenmesi adlı çalışmasında verilen cevaplar SLÖ nün Antrenman ve Eğitim boyutuna göre, 1-5 yıl arasında çalışan antrenörler ile 11-15 yıl arası çalışan antrenörler arasında farklılaşma olduğunu, ancak ölçeğin diğer boyutları ile ilgi anlamlı bir farklılaşmanın olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 10 incelendiğinde, araştırmaya katılan antrenörlerin antrenörlük hayatlarındaki şampiyonluk sayısına göre ölçek puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin uygulanan One Way ANOVA analizi sonuçlarına göre antrenörlerin demokratik davranış, otoriter davranış, sosyal destek ve pozitif geri bildirim düzeylerinin antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$), eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin ise antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı ($p<0,05$) görülmektedir. Antrenörlük hayatındaki şampiyonluk sayısına göre eğitim ve öğretim davranışlarındaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun incelenmesi amacıyla uygulanan post hoc Tukey testi sonuçlarına göre antrenörlük hayatında 4-7 kez ve 8-10 kez şampiyonluk yaşayan antrenörlerin eğitim ve öğretim davranış düzeylerinin hiç şampiyonluk yaşamayan veya 11 kez ve üzeri şampiyonluk yaşayan antrenörlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,05$) görülmektedir. Güven (2016), Iğdır, Ağrı, Erzurum illerinde futbol antrenörlüğü yapan

bireylerin liderlik tarzlarını belirlenmesi adlı çalışmasında, antrenörlerin yaşadığı şampiyonluk sayılarına göre, SLÖ demokratik davranış alt boyutunun farklılaştığı ancak diğer alt boyutlarda anlamlı olarak farklılığın gözlenmediğini ifade etmiştir.

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan antrenörlerin sporda liderlik ölçeğine ilişkin sorulara verdikleri cevaplara göre, en yüksek ortalamaların eğitim ve öğretim, yani Antreman ve Eğitim boyutu (4,47) ile Pozitif (Olumlu) geri bildirim (4,28) düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir ve dolasıyla bu boyutlara daha olumlu oranda yanıt verdikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca çalışmaya katılan antrenörlerin otokratik davranış boyutuna (3,14) verdikleri yanıtların diğer 4 boyuta oranla en düşük seviyede olduğu göze çarpmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkarak çalışmaya katılan antrenörlerin Vizyoner ve Otantik Liderlik tarzlarına sahip oldukları söylenebilir. Bazı farklı çalışmalar incelendiğinde ise elde edilen sonuçlar şu şekildedir: Körük (2003), amatör futbol antrenörlerinin liderlik davranış tiplerinin ve kullandıkları motivasyon tekniklerinin belirlenmesi adlı çalışmasında antrenörlerin çoğunlukla demokratik ağırlıklı durumsal liderlik davranış tipi sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Bayrak ve Çelik (2005), yaptıkları çalışmada Eskişehir ili içerisindeki futbol antrenörlerinin liderlik özellikleri ile eğitim seviyelerini karşılaştırmış ve çalışmanın sonucunda antrenörlerin karizmatik liderlik özelliğine sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Çeyiz (2007), yapmış olduğu Adana ilindeki futbol antrenörlerinin liderlik tarzlarının belirlenmesi çalışmasının sonucunda Adana ilindeki futbol antrenörlerinin orta düzeyde otokratik tarza sahip olduklarını tespit etmiştir. Güven (2016), Iğdır, Ağrı, Erzurum illerinde futbol antrenörlüğü yapan bireylerin liderlik tarzlarının belirlenmesi adlı çalışmasında, antrenörlerin daha çok demokratik liderlik ve vizyoner liderlik tarzlarına sahip olduğunu ifade etmektedir. Çalışmamız bu çalışmanın bir alt boyutu (Vizyoner liderlik) ile benzer bir yön taşımaktadır.

Bu çalışma, gelecekte farklı bölgelerde veya kategorilerde yapılan çalışmalarda futbol antrenörlerinin liderlik tarzlarının belirlenmesi açısından bu yöntemin kullanılması literatüre katkı sağlayabilir.

KAYNAKLAR

İnal, A. N. (2006). *Futbolda Eğitim Öğretim* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

Eren, E. (2006). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi.* İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Şişman, M. (2002). *Öğretim Liderliği.* 1. Baskı, Ankara: Pegem Yayıncılık.

Şahin, M. (2004). *Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü*. Ankara: Nobel Yayın.

Başer, E. (1996). *Futbolda Psikoloji ve Başarı.* 2. Baskı, Ankara: Bağırgan Yayınevi. 9,21.

Gümüş, A. (2021). *Liderlik Güncel Perspektifler.* Ankara: Gazi Kitapevi.

Eren, E. (2009). *Yönetim ve Organizasyon* (Çağdaş ve Kültürel Yaklaşımlar içinde). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Konter, E. (1996). *Bir Lider Olarak Antrenör.* İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

İkizler, C. (2000). *Sporda Sosyal Bilimler.* İstanbul: Alfa Yayınevi.

Gürbüz, M. (1992). *İşletme Yönetimi*. Mersin: Mersin Üniversitesi Yayınları.

Martens, R. (1987). *Coaches Guide to Sport Psychology*. Illinois: Human Kinetics Publishers.

Tiryaki, S. (2000). *Spor Psikolojisi.* Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.

Cengiz, R. (2004). *Futbol Antrenörlerinin Saldırganlık Türleri ve Şiddet Olaylarına Bakış Açıları.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eren, E. (1991). *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul: İ.Ü. Yayınları.

Dinçer, Ö., & Fidan, Y. (1996). *İşletme Yönetimi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Çeyiz, S, (2007). *Adana İlinde Futbol Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Çelik, V.O. (2005). *Amatör Futbol Antrenörlerinin Liderlik Özellikleri Üzerine Bir Araştırma.* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Güven, E. (2016). *Iğdır, Ağrı, Erzurum İllerinde Futbol Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

Körük, E. (2003). *Amatör Futbol Antrenörlerinin Liderlik Davranış Tipleri ve Kullandıkları Motivasyon Tekniklerinin Belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

EXTENDED ABSTRACT

Nowadays, football is one of the most interesting and impressive sports branches, and there are various reasons for this. One of the main reasons why football has been successful in influencing large audiences is that it is a sport with great excitement and competition. Quick passes on the field, acrobatic moves by talented football players and exciting goals fascinate the audience. Another important reason for the popularity of football is that it is one of the largest sectors in the world in terms of industry and provides financial gains. Professional football clubs, international tournaments and leagues have a great economic power. High television viewing rates, sponsorship deals, advertising revenues and ticket sales turn football into a serious money flow. This provides high salaries to football players, large incomes to clubs and economic development opportunities to countries (İnal, 2006). In this process, the leadership styles of football coaches affect the lifestyles and performances of football players. In this study, it is aimed to examine the leadership styles of football coaches.

A total of 220 trainers, 218 men and 2 women, who have various languages, participated voluntarily in the study. In order to determine the leadership styles of the coaches, the form of the coach's own behavior perception of the sports leadership scale was used. Personal Information Form was prepared by the researcher and includes the characteristics of the coaches who participate in the research. In the personal information form, information on age, gender, marital status, education status, football playing status, category played, from which institution the license was obtained, type of license held, duration of work and number of championships is taken part.

According to the results of the One Way ANOVA analysis applied for the comparison the scale scores of the coaches participating in the research by age groups, it was seen that the education and training, democratic behavior, authoritarian behavior, social support and positive feedback levels of the coaches did not differ statistically significantly according to the age groups. According to the results of the Independent Samples T-Test analysis applied to compare of the scale scores according to the scale scores, it was seen that the education and training, democratic behavior, authoritarian behavior, social support and positive feedback levels of the trainers did not differ statistically significantly according to their marital status. According to the results of the Independent Samples T-Test analysis applied to compare the scale scores of the coaches who participate in the research according to the institutions from which they obtained their coaching license, it was seen that the education and training, democratic behavior, authoritarian behavior, social support and positive feedback levels of the coaches did not differ statistically significantly according to the institutions from which they received their coaching license.

According to the results of the One Way ANOVA analysis applied to the comparison of the scale scores of the coaches participating in the research according to the types of coaching

licenses, it was observed that the education and training, democratic behavior, authoritative behavior and positive feedback levels of the coaches did not differ statistically significantly according to the types of coaching licenses ($p>0.05$), and social support levels differed statistically significantly according to the types of coaching licenses. According to the results of the One Way ANOVA analysis applied for the comparison of the scale scores of the coaches who participate in the research according to the working time in coaching, it was observed that the education and training, democratic behavior, authoritative behavior and positive feedback levels of the coaches did not differ statistically significantly according to the working time in coaching, and that the social support levels differed statistically significantly according to the working time in coaching. According to the results of the One Way ANOVA analysis applied to the comparison of the scale scores of the coaches participating in the research according to the number of championships in their coaching lives, it was seen that the democratic behavior, authoritarian behavior, social support and positive feedback levels of the coaches did not differ statistically according to the number of championships in the coaching life, and that the behaviour level of education and training differed statistically significantly according to the number of championships.

According to the answers given by the coaches who participate in the research to the questions about the leadership in sports scale, it is seen that the highest averages are education and training, that is, training and education dimension (4.47) and positive (positive) feedback (4,28) levels, and therefore, it is understood that they respond more positively to these dimensions. In addition, it is striking that the answers given by the coaches participating in the study to the autocratic behavior dimension (3,14) were at the lowest level compared to the other 4 dimensions. Based on this information, it can be said that the coaches participating in the study have Visionary and Authentic Leadership styles. When some different studies are examined, the results are as follows: Körük (2003) concluded that the coaches mostly exhibited a democratic-weighted situational leadership behavior type in his study named determining the leadership behavior types and motivation techniques of amateur football coaches. Bayrak and Çelik (2005), in their study, compared the leadership characteristics and education levels of football coaches in Eskişehir and stated that the coaches have charismatic leadership characteristics as a result of the study. Çeyiz (2007), as a result of his study to determine the leadership styles of football coaches in Adana province, determined that football coaches in Adana have a moderate autocratic style. Güven (2016) states that coaches have more democratic leadership and visionary leadership styles in his study called determination of the leadership styles of individuals working as football coaches in the provinces of Iğdır, Ağrı, and Erzurum. Our study has a similar aspect with a sub-dimension of this study (Visionary leadership). This study can contribute to the literature by using this method in terms of determining the leadership styles of football coaches in future studies in different regions or categories.